

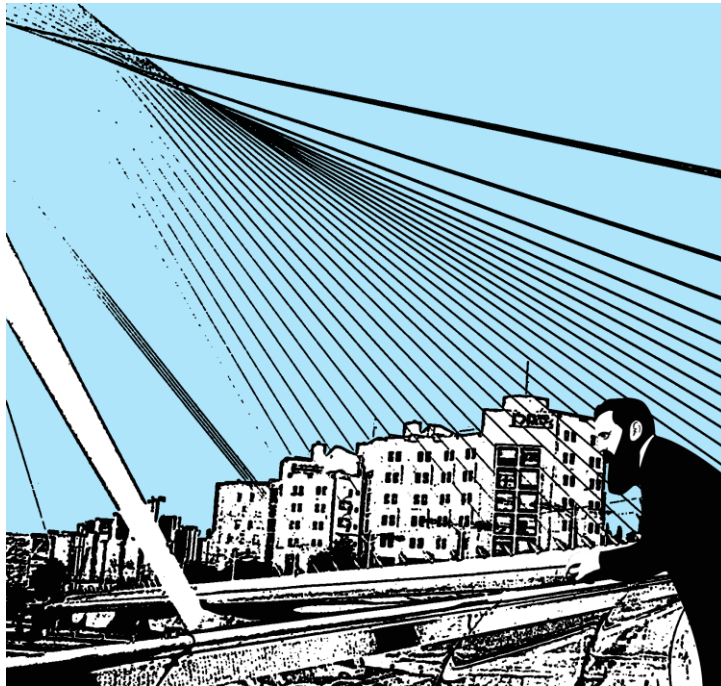
מדינת ישראל  
משרד החינוך  
מינהל חברה ונוער  
אגף של"ח וידיעת הארץ

## מחזון למציאות – בעקבות המסע של הרצל בירושלים

מתחם התחנה הישנה, הכותל- בית כנסת "החורבה",  
מגדל דוד, שער יפו, בית שטרן בממילא, הר הרצל

**"חלום ומעשה אינם שונים כל כך כפי שנוטים לחשוב כי כל מעשי בני האדם בחלום  
יסודם וגם אחריתם חלום היא... אם לא תרצו הרי כל אשר סיפרתי לכם אגדה הוא  
ואגדה יוסיף להיות"**

(הרצל, "אלטנוילנד", 1902)



הרצל על גשר המיתרים בירושלים, עריכה גרפית: נועם גונן

מאת: ד"ר דני קרן  
עיבוד ועריכה: רונית בין  
עריכה לשונית: אפרת חבה

תשע"ז, 2017

רחוב הנביאים 30, בניין ארלדן ירושלים, 91911, טל': 02-5603190/1, פקס': 02-5602054  
אגף של"ח וידיעת הארץ – [inbalba@education.gov](mailto:inbalba@education.gov)

קובץ זה מכיל קישורים גם לאתרים חיצוניים לאתרי משרד החינוך.  
תוכן אתרים אלו, לרבות הפרסומות שבו, הוא באחריות בעלי האתרים ואינו באחריות משרד החינוך.



פנימי, לא להפצה

## מחזון למציאות – בעקבות המסע של הרצל בירושלים

מתחם התחנה הישנה, הכותל- בית כנסת "החורבה",  
מגדל דוד, שער יפו, בית שטרן בממילא, הר הרצל

**"חלום ומעשה אינם שונים כל כך כפי שנוטים לחשוב כי כל מעשי בני האדם בחלום יסודם וגם אחריתם חלום היא... אם לא תרצו הרי כל אשר סיפרתי לכם אגדה הוא ואגדה יוסיף להיות"**

(הרצל, "אלטנוילנד", 1902)

מסלול הסיור עוסק בהרצל וירושלים. באוקטובר 1898, נסע הרצל לארץ ישראל בראש משלחת ציונית קטנה במטרה להיפגש עם [הקיסר הגרמני וילהלם השני בעת ביקורו בארץ ישראל](#) ולבקשו לפעול אצל הסולטן הטורקי עבדול חמיד השני שיאפשר להקים מדינה ליהודים בתחומי ארץ ישראל. הרצל נפגש עם הקיסר פעמיים, במקווה-ישראל ובירושלים. בביקורו בירושלים, ביקר הרצל באתרים שונים: תחנת הרכבת בירושלים, הרובע היהודי בעיר העתיקה, בית שטרן, השגרירות הגרמנית ברחוב הנביאים ועוד.

[בנימין זאב תאודור הרצל](#) (נולד ב" באייר ה'תר"כ, 2 במאי 1860, ונפטר בכ" בתמוז ה'תרס"ד, 3 ביולי 1904) חוזה מדינת היהודים. היה עיתונאי, סופר, מחזאי, משפטן, ומדינאי יהודי, יליד בודפשט. הוא היה הראשון שהעלה את ההיבט הלאומי של בעיית היהודים והציע את הפעילות המדינית כאמצעי בלעדי למימוש הציונות. הרצל ייסד את התנועה הציונית כתנועה לאומית-מדינית בתנועה הציונית, ואחר כך בקרב יהודים בארץ ישראל וברחבי העולם, בספרות, ביצירה ובמחקר, הוענק לו התואר "חוזה המדינה".

מאז כינוס הקונגרס הציוני הראשון, בשנת 1897, עד לפטירתו של הרצל, נהייתה התנועה הציונית לתנועה מדינית ומעשית דינמית ומשמעותית. רעיונותיו של הרצל מצאו הד בקרב יהדות אירופה והגיעו לקהילות יהודים בכל העולם. תמיכת ברעיונות הציונות הגבירה את גלי העלייה של יהודים רבים לארץ ישראל והקמת מדינת ישראל.



צילום, מתוך: [ויקיפדיה](#)



[חדשות מהעבר – הרצל,  
הקונגרס הציוני ותכנית אוגנדה](#)

## פרטי המסלול

**חלק א': תחנת הרכבת הישנה בירושלים, העיר העתיקה והכותל המערבי, מגדל דוד ושער יפו, בית שטרן.**

**משך זמן המסלול:** 3-4 שעות (ללא הנסיעה).

**אורך המסלול:** כ-2 ק"מ.

**נקודת התחלה:** תחנת הרכבת בירושלים, רחוב דוד רמז 4.

**נקודת סיום:** בית שטרן במדרחוב ממילא ברחוב יצחק קריב 10.

**חלק ב': סיור בהר הרצל.**


**משך זמן המסלול:** כשעה (ללא הנסיעה).

**נקודת התחלה וסיום:** הכניסה הר הרצל (מסלול מעגלי)

**המעבר מחלק א' לחלק ב' של המסלול מתבצע בנסיעה. מומלץ לנסוע ברכבת הקלה**

**מגבלות:** הכניסה למוזאון הרצל בהר הרצל בתיאום מראש בלבד.

**דגשי בטיחות:** משנה זהירות בחציית כבישים ובחציית נתיב הרכבת הקלה.

**דרגת קושי:** בינונית, המסלול אינו בר-נגישות  (למעט הר הרצל).

**ציוד מיוחד:** לבוש צנוע לאזור קבר דוד והכותל המערבי.

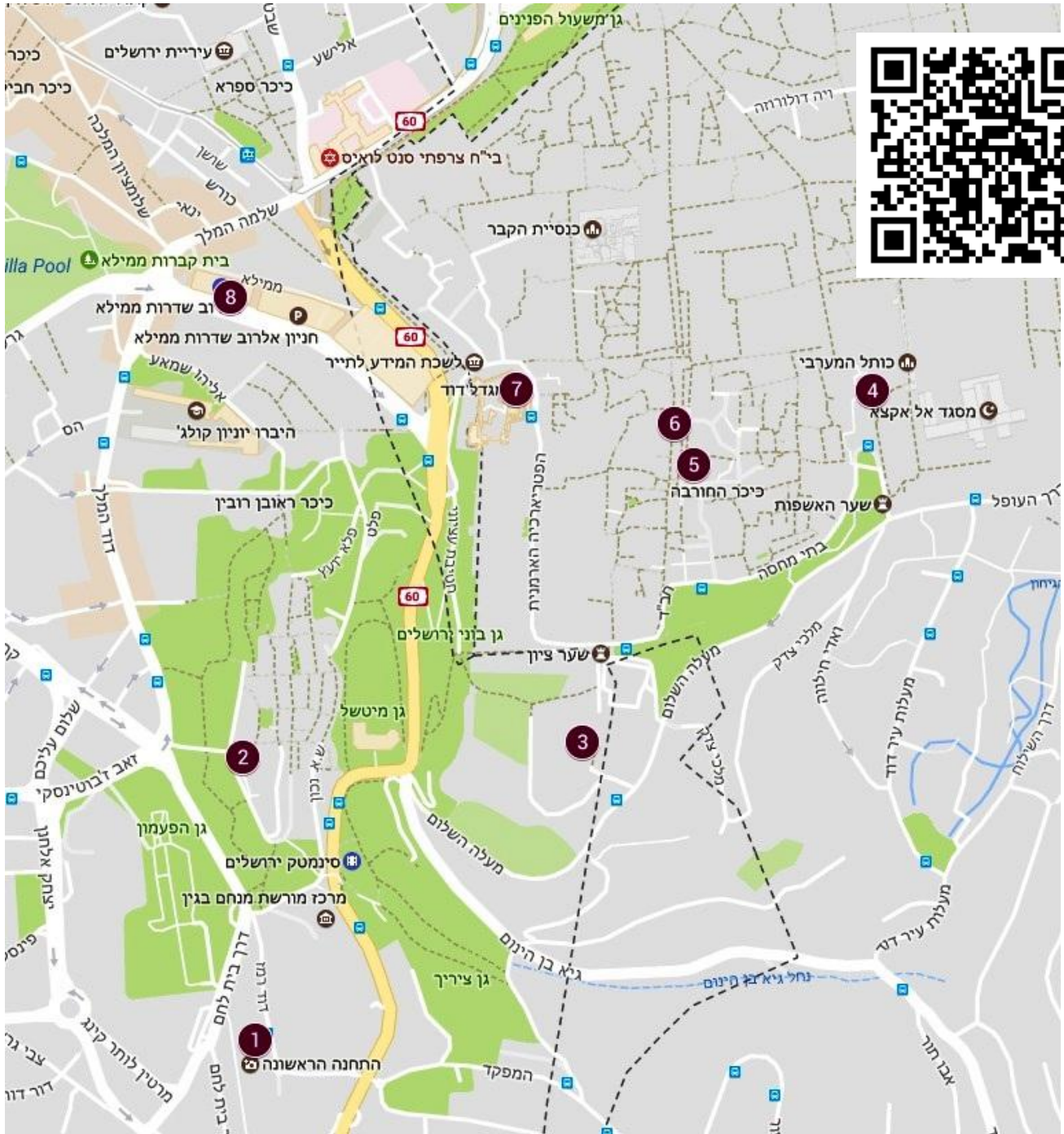
**אתרים בתשלום:** **בית הכנסת "החורבה"** (בתיאום מראש).

**מוזאון הרצל בהר הרצל** (בתיאום מראש). המוזאון נמצא ברחבת הכניסה

הראשית אל הר הרצל.

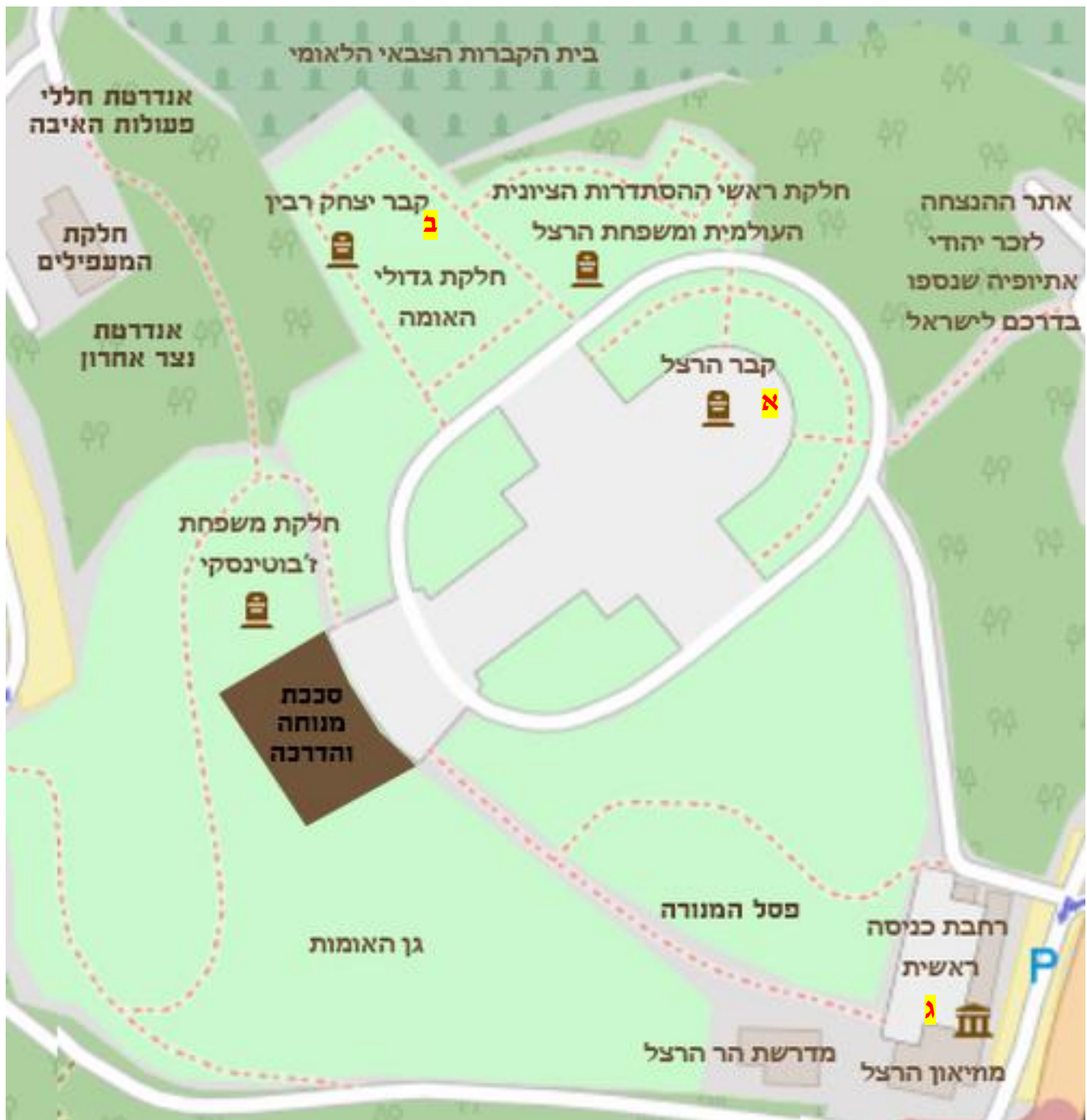
## תיאור ההליכה במסלול

המסלול מתחיל **במתחם התחנה (1)**, המתחם הישן של תחנת הרכבת שהגיעה מיפו לירושלים. משם נתקדם צפונה אל **טחנת הקמח ואל מתחם שכונות משכנות שאננים וימין משה (2)**. נרד במדרגות מזרחה, נחצה את דרך חברון – ברכת הסולטן צפופית לנו וגיא בן הינוס מדרום – ונעלה בשביל "מעלה בני" (בסמוך לצומת המרומזר של רחובות דרך חברון ומעלה השלום) אל הר ציון. נחלוף על פני שער ציון ונלך דרומה אל **מתחם קבר דוד (3)**. בתום הביקור במתחם, נלך בכיוון מזרח לאורך החומה הדרומית אל **שער האשפות** וניכנס דרכו אל **רחבת הכותל (4)**. מרחבת הכותל נעלה בכיוון מערב **לבית כנסת "החורבה" (5)**, ומשם נלך **בסמטות (6)** בכיוון מערב עד **מגדל דוד (7)**. נצא משער יפו ונלך מערבה אל רחוב עומר בן אל-חיטאב. לאחר ירידה במדרגות והליכה של כ-100 מטרים, נפנה ימינה לרחוב יצחק קריב ונלך עד בית מספר 10, הוא **בית שטרן (8)**. ניסע ברכבת הקלה להר הרצל (9), ניכנס בכניסה הראשית ונצעד אל פסגת ההר, אל חלקת הקבר של בנימין זאב הרצל (א) שבסמוך לה ממערב נמצאת **חלקת גדולי האומה (ב)**. משם נחזור אל הכניסה הראשית, אל **מוזאון הרצל (ג)**, שם מסתיים המסלול.



## מפת המסלול (המשך)

מפת הר הרצל (אתר מסי' 9 בתיאור המסלול), מתוך: [ויקיפדיה](#)



### תחנת הרכבת הישנה בירושלים (1), דוד רמז 4



מתוך: ויקיפדיה

תחנת הרכבת ההיסטורית נחנכה בשנת 1892 כתחנת הקצה של קו יפו-ירושלים, קו הרכבת הראשון בארץ. תחנת הרכבת היא אחד ממבני הציבור היחידים שנבנו בירושלים בתקופה העות'מאנית.

הרצל הגיע לירושלים ברכבת בערב שבת בין הערביים כשהוא קודח מחוס. לא נערכה לכבודו קבלת פנים בירושלים, ורבני העיר לא הסכימו כלל לפוגשו. כך תיאר הרצל ביומנו (28.10.1989):

"בחום איום נסענו אחר כך ברכבת לירושלים, שעה

תמימה עברה עד לעצם יציאת הרכבת מן התחנה ביפו. היה זה עינוי. בתא הצר והעמוס, בדרך לאורך הנסיעה בתוך השממה המדכדכת, עלה חומי, וככל שהתקדמנו אל תוך השבת קדחתי יותר ויותר וחולשתי גברה. שהרי בגלל האיחור ביציאת הרכבת נכנסנו אל תוך השבת, למגינת לבו של וולפסון, הגענו לירושלים לאור הירח המלא. למרות התשישות, עשתה עליי ירושלים העטויה דוק של ירח, על קווי הרקיע המופלאים שלה, רושם עז. נפלאים הצללים של מצודת ציון, של מגדל דוד. הרחובות מלאו המון יהודים המטיילים להנאתם לאור הירח". (לתיאור המלא: מסע בעקבות הרצל)

התחנה פעלה כמעט ברציפות (למעט הפסקת פעילות במלחמת העצמאות) עד לשנת 1998, שבה נסגר קטע המסילה נען-ירושלים בשל מצבו הטכני הירוד, ועמו נסגרה תחנת ירושלים. היום פועל במקום מתחם בילוי ופנאי בשם "מתחם התחנה הראשונה".

### טחנת הקמח במשכנות שאננים (2), רחוב ימין משה

התרשמותו הראשונית של הרצל מירושלים לא הייתה חיובית בלשון המעטה. הרצל סייר בחוצות העיר העתיקה ותיאר אותה כעיר מזרחית אופיינית קטנה, חרבה בחלקה, שהוד עברה סוכך עליה וקדושתה ניבטת מכל מקום, אך בהווה היא מלאה עזובה וחידלון. הרצל תיאר את ירושלים העתיקה ביומנו (30.10.1989), ובין השאר כתב כך: "אני משוכנע עד מאוד שאפשר להקים מחוץ לחומות העיר העתיקה ירושלים חדשה לתפארת. ירושלים העתיקה תהיה ותישאר מעין לורד, מכה וירושלים. עיר נאה ואלגנטית מאוד אפשרית בהחלט ליד זו העתיקה. (מסע בעקבות הרצל)

הרצל לא היה הראשון שחשב על רעיון "מחוץ לחומות". רעיון זה הגה משה מונטיפיורי, שבהיסטוריוגרפיה של הציונות מוגדר כאחד ממבשרי הציונות – אלה שהגו רעיונות ומונחים שהיו לחלק מתורת התנועה הציונית ואלו שפעלו עבור היישוב הישן והחדש במאה ה-19.

משכנות שאננים, שהוקמה בשנת 1860, הייתה אחד ממפעלי הפיתוח הראשונים בעיר החדשה של ירושלים בתקופה העות'מאנית והשכונה היהודית הראשונה שהוקמה מחוץ לחומות העיר העתיקה.



השיר "השר משה  
מונטיפיורי" – יהורם  
גאון

הקמתה, ביוזמתו של משה מונטיפיורי ובתמיכתו, סימלה את תחילת תקופת "היציאה מן החומות" בירושלים.

כשנבנתה השכונה, עיקר החשש של התושבים היה ביטחוני. מאחורי חומות ירושלים חשו בטוחים, אך לא כן בשכונה החדשה. בראש הבתים נבנתה מעין חומה קטנה שנועדה להעניק תחושת ביטחון. שם השכונה נועד גם הוא לאותה מטרה ונלקח מפסוק בספר ישעיהו: "וישב עמי בנווה שלום ובמשכנות מבטחים ובמנוחת שאננות" ([ישעיהו לב, יח](#)).

במתחם השכונה נמצאת [טחנת הקמח](#) שבנה מונטיפיורי ב-1858 ושפעלה במשך שני עשורים.

[שכונת ימין משה](#) הוקמה בשנת 1891, כחלק מהיציאה מן החומות, בצמוד לשכונת משכנות שאננים שהקים משה מונטיפיורי, והיא נקראת על שמו.

### הר ציון ומתחם קבר דוד (3)

#### [הר ציון](#)

ההיסטוריה של ההר מתחילה כבר בתקופה הכנענית והיבוסית ונמשכת עד ימינו. על-פי מסורות של שלוש הדתות, אחד המבנים שעל ההר הוא מקום קבורתו של דוד המלך. לאחר נפילת הרובע היהודי בתש"ח, נותר הר ציון המקום היחיד שממנו היה אפשר לצפות אל הכותל המערבי ואל הר הבית.

צמד המילים [ציון-ציונות](#) מייצג את החיבור בין העבר והווה של העם היהודי, בין זיקת העם לארץ ישראל (בשמה הפיוטי – ציון) לאורך דורות ובין העתיד הלאומי-מודרני שהבטיח הרעיון הציוני – שאיפה לחונן את עפרה של הארץ בייסוד מדינת לאום מודרנית, ריבונית, ציונית. וכדבריו של הרצל: "קראתי פעם לציונות אידיאל אין סופי, ואני מאמין באמת כי גם לאחר השגת ארצנו, ארץ ישראל לא תחדל מלהיות אידיאל. כי בציונות כפי שאני מבין אותה, כלולה לא רק השאיפה לכברת ארץ מובטחת כחוק בשביל עמנו האומלל, אלא גם השאיפה לשלמות מוסרית ורוחנית." (בנימין זאב הרצל, בפני עם ועולם, כרך ב')

#### [קבר דוד המלך](#)

קבר דוד המלך הוא מבנה בהר ציון שבירושלים שבו, על-פי מסורת נוצרית, מוסלמית ויהודית, קבור דוד המלך.

דוד המלך כבש את ירושלים ועשה אותה [לבירתו](#) ולבירת העם היהודי. תיאור הכיבוש מופיע פעמיים, בספר שמואל ובספר דברי הימים:

"בַּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה דָּוִד בְּמָלְכוֹ אֲרָבָעִים שָׁנָה מָלַךְ. בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ עַל יְהוּדָה שִׁבְעַת שָׁנִים וְשָׁשָׁה חֳדָשִׁים וּבִירוּשָׁלַם מָלַךְ שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ שָׁנָה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה. וַיִּלְךְ הַמֶּלֶךְ וַאֲנָשָׁיו יְרוּשָׁלַם אֶל הַיְבֵסִי יוֹשֵׁב הָאָרֶץ... וַיִּלְכְּדוּ דָּוִד אֶת מִצְדַת צִיּוֹן הִיא עִיר דָּוִד... וַיֵּשֶׁב דָּוִד בְּמִצְדָה וַיִּקְרָא לָהּ עִיר דָּוִד וַיְבַן דָּוִד סָבִיב מִן הַמְּלֹא וּבְיָתָהּ. וַיִּלְכְּ דָּוִד הַלֹּדֶף וַגְּדֹל וַיְהִי אֱלֹהֵי צְבָאוֹת עִמּוֹ." ([שמואל ב, ה, ד-ט](#))

כ-3000 שנה מאוחר יותר, החזיר דוד בן-גוריון עטרה ליושנה. בשנת 1950, הכריז בן-גוריון על [ירושלים כבירת ישראל](#): "ירושלים היהודית היא חלק אורגני ובלתי-נפרד ממדינת ישראל – כשם שהיא חלק

בלתי-נפרד מההיסטוריה הישראלית, מאמונת ישראל ומנשמת עמנו. ירושלים היא לב לבה של מדינת ישראל. " (ההכרזה על ירושלים כבירת ישראל ב"ד בכסלו תש"י). לאחר הכרזה זו, עברה הכנסת מתל-אביב לירושלים.

#### הכותל המערבי (4)

הכותל המערבי הוא אחד מארבעה קירות תמך שהקיפו את הר הבית. הכותל עומד כאלפיים שנה, משלהי תקופת בית שני ועד ימינו. במסורת היהודית מיוחסת לכותל המערבי קדושה יתרה בשל קרבתו לדביר, קודש הקודשים של בית המקדש, וכנראה כבר במאה ה-14 נקבע מקום תפילה בסמוך אליו, המשמש לכך עד היום.

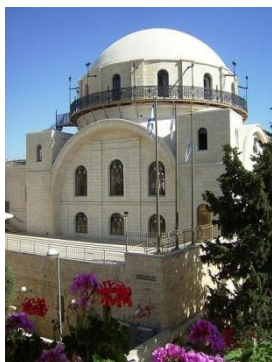
הרצל תיאר את ביקורו בכותל המערבי ביומנו: "היינו על יד הכותל המערבי. אינני מסוגל להתרגש התרגשות עמוקה, שהרי במקום הזה רווחת פשיטת יד מכוערת וספסרית. כך לפחות היה אמש והבוקר כשהיינו שם." (לתיאור המלא: מסע בעקבות הרצל)



#### בית כנסת "החורבה" (5), רחוב היהודים, ליד כיכר החורבה

את בית כנסת "החורבה" בנתה לראשונה קבוצת העולים עם רבי יהודה החסיד בתחילת המאה ה-18. בוניו הערבים החריבו אותו בשל אי-תשלום חובות. קבוצה מתלמידי הגר"א בנתה אותו שנית באמצע המאה ה-19, אך הלגיון הערבי החריב אותו לאחר כיבוש העיר העתיקה ב-1948. בית הכנסת נבנה בשלישית בראשית המאה ה-21.

סיור בבית כנסת "החורבה" – יוטיוב



מקור שמו של בית הכנסת בתקופת חורבנו הארוכה בין בנייתו הראשונה והשנייה. בית הכנסת שימש מרכז הקהילה האשכנזית בירושלים עד אמצע ימי המנדט הבריטי ונחשב לבית הכנסת האשכנזי החשוב והמרכזי בירושלים עד לחורבנו השני.

המבקר בבית הכנסת ויוצא אל המרפסת המקיפה אותו יכול לראות את שראה הרצל בעיניו: "מן העזרה של בית הכנסת הישן התענגנו על מראה הר הבית, הר הזיתים וכל הנוף האגדי הזה בשמש שלפני הצהריים." (לתיאור המלא: מסע בעקבות הרצל)

#### סמטות העיר העתיקה (6)

עד אמצע המאה ה-19, השתרעה ירושלים בשטח שבין חומות העיר העתיקה בלבד. בשלהי התקופה העות'מאנית בירושלים, הגיעה הצפיפות בעיר שבין החומות לממדים בלתי-נסבלים, דבר שהשפיע על תנאי המחיה, על התברואה ועל הכלכלה בעיר.

כשהרצל סייר בחוצות העיר העתיקה, הוא ראה עיר מזרחית אופיינית קטנה, חרבה בחלקה, אשר פה ושם מבצבצים בה ניצני תחייה. עיר אשר הוד עבר מרחף עליה ושקדושתה ניבטת מכל סדק ומכל פינה,



אך ההווה שלה עגום, ועזובה וחידלון ממלאים אותה. הרצל חש כאב ואכזבה וגם תקווה. הוא רשם ביומנו: "את העיר העתיקה עם קודשיה הייתי סוגר כקופסא. כל מלאכה ומשא ומתן הייתי מוציא מתוכה... ועל צלעות הגבעות... תשכון לה ירושלים כליל תפארת... יד מטפחת תהפוך את ירושלים לאבן חן, כל הקדוש ייעצר בחומות העתיקות, כל החדש ישתרע הרחק מסביב לה." (תיאודור הרצל, ספרי הימים, ג, עמ' 186, מתוך: [ויקיפדיה](#), תיאור נוסף [במסע בעקבות הרצל](#))

## **מגדל דוד (7)**



מתוך: [ויקיפדיה](#)

"מגדל דוד" הוא הכינוי שניתן למצודה אשר הגנה במשך אלפי שנים על העיר ירושלים. למרות שמה של המצודה, אין קשר בינה לבין דוד המלך, ושמה זה ניתן לה אלפי שנים אחרי תקופתו.

המצודה שוכנת במקום הגבוה ביותר בעיר העתיקה, מעל

הנקודה שבה משיק גיא בן הינום לנחל צולב. המצודה הוקמה בנקודה אסטרטגית זו במטרה להגן על



העיר ממערב. במהלך ההיסטוריה שימשה המצודה חלק מרכזי ממערך ההגנה על העיר ושימשה מרכז שלטוני וצבאי. כיום שוכן בה מוזאון לתולדות ירושלים. המצודה צמודה אל פתח החומה שליד שער יפו. הרצל תיאר ביומנו את ביקורו במגדל דוד: "אמש ביקרנו במגדל דוד. בכניסה אמרתי לחברי: "זה יכול להיות רעיון טוב של השולטאן, לכלוא אותי כאן". מראה מרתק דרך אשנבי הירי הזנוחים על העיר השוקעת.

(לתיאור המלא: [מסע בעקבות הרצל](#))

[סיור וירטואלי קולי](#)  
[במגדל דוד](#), מתוך: אתר [מגדל דוד](#)

## **בית שטרן (8)**, בלב מדרחוב [רובע אלרוב ממילא](#), יצחק קריב 10



הרצל (בחליפה הלבנה) בחזית בית שטרן שבו התארח, 1898. מתוך: [ויקיפדיה](#)

בית שטרן הוא בניין משומר ומשוחזר ברובע ממילא בירושלים. במשך ארבעה ימים בשנת 1898, התארח בבית זה חוזה מדינת היהודים, בנימין זאב הרצל, בעת ביקורו ההיסטורי בעיר. בלילו הראשון בעיר, לן הרצל במסדרון [במלון קמיניץ](#) כי הגרמנים החרימו את החדרים שהזמינה הפמליה. הרצל ופמלייתו עברו לבית שטרן.

הרצל פעל פעילות דיפלומטית נרחבת במטרה לממש את חזונו. הוא פעל בקרב יהודים ובעיקר בין מנהיגי מדינות וארגונים, שמהם קיווה לקבל הצהרה רשמית

בדבר זכות היהודים להקמת מדינה. במאמציו להשיג זאת, הגיע [הרצל לארץ ישראל](#) בעקבות [הקיסר וילהלם השני](#), לבקש ממנו שיפעל אצל הסולטן הטורקי עבדול חמיד השני שיאפשר ליהודים להקים מדינה בתחומי ארץ ישראל.

בני כל העדות והלאומים שהתגוררו בירושלים סייעו לממשל לקשט את הדרכים ואת הרחובות לכבודו של הקיסר. אחד הקישוטים היה שערי כבוד ניידים שהקימו העדות השונות. וכך כתב הרצל ביומנו: "מחלון חדרי ראיתי אחר הצהריים את הקיסר עובר דרך שער הניצחון תחילה. דרך השער היהודי ואחר כך דרך השער התורכי. נראה שאצל היהודים התעכב קצת יותר." (לתיאור המלא: [מסע בעקבות הרצל](#))

ב-2.11.1898, זומן הרצל אל אוהל הקיסר, שהוקם במחנה מגודר בשדה ברחוב הנביאים (במקום שבו ניצב כיום בית ספר "אורט"). הרצל עמד נרגש מול הקיסר, הרגע הגורלי הגיע (תיאור מלא של הפגישה בתוך: [בעקבות מסעו של הרצל בארץ ישראל](#)). הרצל הקדיש ימים מספר לסיורים בירושלים במהלך ביקורו בארץ [ותיאר אותם ביומנו](#).

## [הר הרצל \(9\)](#)



[קבר הרצל](#), צילום: ד"ר אבישי טייכר, מתוך פיקיווקי

הר הרצל הוא בית הקברות הלאומי של מדינת ישראל. בהר נמצא בית הקברות הצבאי הראשי של המדינה וכן חלקת גדולי האומה. בכניסה להר, נמצא מוזאון הרצל, ובפסגת ההר מצד צפון נמצא קברו של הרצל.

## [קבר הרצל \(א\)](#)

בשנת 1904, נפטר בנימין זאב הרצל, חוזה מדינת היהודים. בצוואתו ביקש להיקבר בווינה וביקש שנציגי העם היהודי יעבירו את עצמותיו ואת עצמות בני משפחתו לקבורה בארץ ישראל. בשנת 1948, עוד לפני סיומה של מלחמת העצמאות, החליטה ממשלת ישראל [להעלות את עצמות הרצל](#).



הממשלה הייתה מעוניינת ליצור אתר קבורה ממלכתי וייצוגי – פנתאון של מנהיגי המדינה ושל ההנהגה הציונית שקדמה להקמתה.

בשנת 1960, הוקמה מצבה קבועה מעל הקבר, עשויה אבן שחורה ועליה הכיתוב "הרצל".

## [חלקת גדולי האומה בהר הרצל \(ב\)](#)

חלקת גדולי האומה היא חלקת קבורה ממלכתית בהר הרצל שיועדה לקבורת גדולי המנהיגים

["הרצל וכל האדונים הנכבדים"](#) – להקת גייסות השריון

של מדינת ישראל: נשיאי מדינת ישראל, ראשי ממשלה, יושבי ראש הכנסת ובני זוגם.

### מוזאון הרצל (ג)

מוזאון הרצל מציג את חזונו של בנימין זאב הרצל ואת פועלו. במוזאון תצוגה על חייו ועל פועלו, כולל שחזור חדר עבודתו בווינה על רהיטיו המקוריים וכולל מסמכים מארכיונו של הרצל.

### ביבליוגרפיה מומלצת

- גפני, ראובן (2010), **מה אתם יודעים על הרצל: 150 שנה להולדתו**, ירושלים: יד יצחק בן-צבי.
- זיו, חני וגלבר, יואב (2005), **הרצל עכשיו**, הרצליה: על ישראל.
- נאור, מרדכי (1996), **מהרצל עד בן-גוריון: ציוני דרך בקורות הציונות, היישוב והמדינה בראשיתה**, תל-אביב: משרד הביטחון.

### קישורים אינטרנטיים נוספים

- [אלטנוילנד, שורשים חזון ומציאות](#), דוד סיון, בתוך: אימגו.
- [בנימין זאב](#) (שיר) – מילים: יענקל'ה רוטבליט, לחן: יאיר רוזנבלום, ביצוע: רבקה מיכאלי.
- [הכול פתוח](#), הרצל, חלק א', יוטיוב.
- [הכול פתוח](#), הרצל, חלק ב', יוטיוב.
- הרצל: [חלום ומעשה, חלק א'](#), יוטיוב.
- הרצל: [חלום ומעשה, חלק ב'](#), יוטיוב.
- הרצל: [חלום ומעשה, חלק ג'](#), יוטיוב.
- הרצל: [חלום ומעשה, חלק ד'](#), יוטיוב.
- [הרצל](#), יומני כרמל, יוטיוב.
- [חדשות מהעבר – הרצל, הקונגרס הציוני ותכנית אוגנדה](#) (הטלוויזיה החינוכית לנוער), יוטיוב
- [כתבי הרצל](#) בתוך: פרויקט בן יהודה.
- [יום הרצל](#), אתר על הגובה, מממשל זמין לילדים.
- [שרגא בישגדא](#) – בנימין זאב הרצל (הטלוויזיה החינוכית לילדים), יוטיוב.